

skiölds *Monumenta* 2, bl. 142 läses följande: Wid Hammarby ... stora Ättebacke ... är en hög Steen upreester, men inthet påskrifwen, hwarigenom den dödes minne och högens nampn nu aldeles förglömde blifwit.» Det är denna bautasten, som i länsmannens relation blivit upptagen som en runsten, och härifrån har sedan uppgiften gått vidare till den nämnda förteckningen och Liljegrens *Runurkunder*.

Vad den andra runstenen i »Hofs gärde» angår, synes den bero på en felaktighet i förteckningen: »Hofs gärde 2 st.» Siffran 2 är helt enkelt en felskrivning i en helt preliminär lista. Vid de följande undersökningarna ute i fältet visade det sig, att endast en runsten fanns vid Hov, nämligen B 537 (= U 1005).

1005. Hov, Rasbo sn.

Pl. 45.

Litteratur: B 537, L 296. J. Bureus, F a 6 s. 47 n:r 33 (Bureus' egen uppteckning), s. 184 n:r 94 (Rhezeliuss), F a 5 n:r 286, F a 1, s. 65; J. Rhezelius, F c 6 (*Monumenta Uplandica*), s. 36 (utg. i UFT h. 30, 1915), R 550 (UUB) n:r 16; Ransakningarna 1667—84; J. Peringskiöld, *Monumenta* 2, bl. 142; O. Celsius, *Svenska runstenar* (F m 60) 1, s. 102; G. Floderus, *Beskrifning öfver Rasbo härads antiqviteter*, 1813 (hs i UUB); A. Floderus, *De paroeciis Uplandiae Rasbo et Kihl* (diss. Uppsala, 1848), s. 5; R. Dybeck, *Reseberättelse* 1866 (ATA); UFT h. 2 (1872), s. 50; G. Ahlbin i Uppsala ^{12/7} 1922, Uppsala Nya Tidning ^{19/6} 1923, skrivelse till Riksantikvarien 1925 (ATA); B. Bergman, *Inventering av fasta fornminnen i Rasbo sn*, 1925, med tillägg ^{27/7} och ^{7/12} 1926 (ATA).

Äldre avbildningar: Rhezelius, teckningar (i F c 6 och R 550); J. Leitz och J. Hadorph, träsnitt (i Peringskiölds *Monumenta* och B 537); B. Bergman foto 1926 (ATA).

Det bevarade fotstycket av runstenen står rest omkr. 500 m. ÖNÖ om Hov, på östra sidan om landsvägen Rasbo—Stavby, omkr. 30 m. S om bron. Ristningen är vänd mot vägen.

Joh. Bureus har känt till inskriften: han har granskat den den 9 maj 1594. Dess plats var: »Widh Hofzquarn i Rasboo S.» (F a 6), »Håf» (F a 5). Han hänvisar (i F a 6 s. 184 n:r 94) till sin bilderbok F a 10:2, men denna teckning synes vara förkommen. Hans medarbetare Joh. Rhezelius besökte platsen den 26 sept. 1635: »Östan Hof widh åhn och g. bron på wester sidan om be:te åå, Skriften uender sigh norr ut, Rödspræclog sten. Klar stijl» (F c 6); »Widh Hof i en wret» (F a 6); »Rasbo Sochn, Widh Håf i Gärdet, hos den g. stenbron» (R 550). I sistnämnda handskrift har han följande utförligare beskrivning: »På denne sten är klaar stijl och bokstäfuer och står widh skildnaden melan Rasbo och Rooslaghen, huilken är slagen i Try stycker, och det ene stycket är borto. De andre 2 str lät iagh resa och ihopsätia, som sees kan af sielfwe afrijtningen. Om honom weet ingen synnerligh seijs. Sielfue steenen är Röd mz huijta plätter, Vnderligh af naturen til sina fergor, påseendes.» — *Ransakningarna*: »Håff Giärdet i lijka måtto», d. v. s. »een Runnestehn». — Peringskiöld, *Monumenta*: »In i Hoffz gärde wijd åån, strax vid stora vägen, visar sig denne Runsteen, som sedan Bureus den afrijtadt, är nogot afslagen» (B 537: »Hofs gärde»; L 296: »Hofs gärde. V. vid åen»). Träsnittet visar samma skador som på Rhezelius' teckning 50 år tidigare; ett stycke nedtill på h. sidan fattas, med slutet av inskriften. Det har tydligen förkommit mellan Bureus' besök 1594 och Rhezelius' 1635. — O. Celsius har besökt platsen den 2 maj 1727. Han anmärker: »Der ligger ett st. afslagit, neml. begynnelsen.» — G. Floderus meddelar intet nytt; han endast skriver av Peringskiöld. Om han själv har sett runstenen, är synnerligen ovisst. — R. Dybeck meddelar i sin reseberättelse 1866, att »Runstenarne vid Lejsta och Hof granskades.» Men han har icke upptagit inskriften i *Sveriges runurkunder*. Sannolikt beror detta på att han endast funnit ett fragment och ville avvakta ett senare tillfälle, då han kunde meddela inskriften i fullständig form. — I Beskrivningen till Geologiska kartbladet »Rånäs» (1868) meddelas uttryckligen, att endast ett fragment finnes kvar: »Ö om Hof, vid Lutbron halfligger i gärdet en del af en sten.» Platsen — V om ån och på västra sidan om vägen — är utmärkt på kartbladet. — UFT h. 2 (1872): »Hofs gärde. V om vägen vid Lutbron ... Af stenen återfanns 1857 endast nedre stycket med de 8 första runorna.»

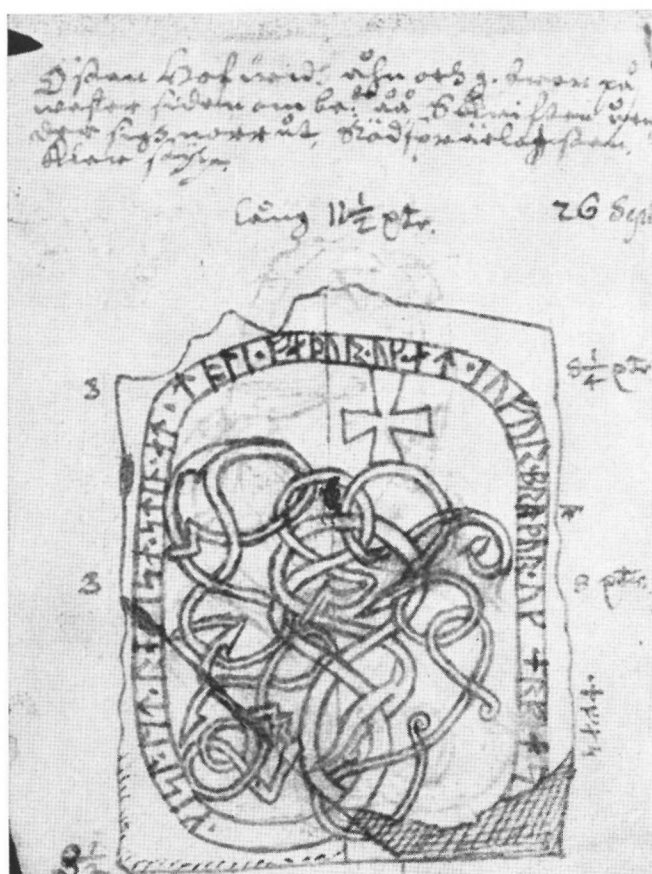

Fig. 156. U 1005. Hov, Rasbo sn.
Efter teckning av Rhezelius (F c 6).

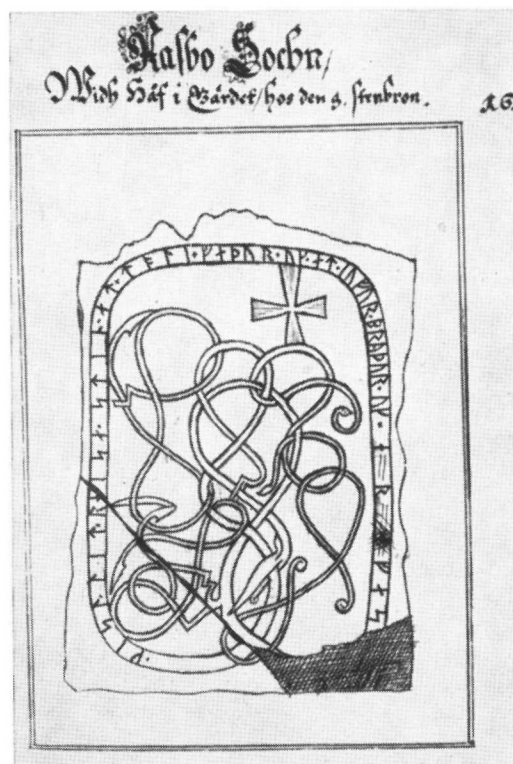

Fig. 157. U 1005. Hov, Rasbo sn.
Efter teckning av Rhezelius (R 550).

Enligt uppgift av G. Ahlbin skulle fotstycket år 1924 ha blivit flyttat ur åkern omkring 10 m. ned till åkanten. Här restes stenen år 1926, »mellan åkern och ån 19 m. NV om landsvägen Rasbo kyrka—Stavby kyrka och 9 m. VSV om ån.» Då denna plats med tiden visade sig olämplig på grund av att jordhögar kastades upp vid rensning av ån och dolde stenen, flyttades denna och restes på sin nuvarande plats år 1949.

Röd granit. Det bevarade fotstyckets höjd över marken 0,84 m., bredd 1,25 m. Hela stenens höjd enligt teckningen i B 537 omkr. 2,15 m., bredd omkr. 1,30 m. Ristningsytan är jämn. Ristningen är djupt huggen och tydlig.

Inskrift (med det inom [] supplerat efter B 537 och Bureus):

kisl · lit · [risa · stin · at · toli · faður · uk · at · iufur · broður · uk · erfast · sun · sin]

Gisl let ræisa stæin at Toli, faður, ok at Iofur, broður, ok at Ærnfast, sun sinn.

»Gisl lät resa stenen efter Tole, [sin] fader, och efter Jovur, [sin] broder, och efter Ärnfast, sin son.»

Till läsningen: Intet sk framför 1 k. 1 k är icke stunget. — Bureus har *hela* inskriften, och har icke på något sätt antytt, att slutet skulle vara defekt. Hans läsning överensstämmer f. ö. fullständigt med Hadorphs (B 537). Namnen 18—21 **toli**, 31—35 **iufur**, 44—49 **erfast**. — Rhezelius (F c 6, F a 6): 8—11 **reisa**; 38 **u**; 49—55 saknas; R 550: 8—11 **reisa**, 38 **y**, 49—55 saknas. Det

Fig. 158. U 1005. Hov, Rasbo sn. Efter B 537.

är tydligt, att ett stycke av stenen nedtill, med inskriftens slut, har förkommit mellan Bureus' besök 1594 och Rhezelius' 1635, — Celsius: 1 g; 8—11 -isa, 18—21 toli, 31—35 iufur, 38 o, 44—48 erfas, 49—55 saknas.

Om namnet *Gisl* se U 492, om *Tolir* Sö 293 och U 11, om *Iofurr* U 901 och om *Ærnfastr* E. Wessén, *Nordiska namnstudier*, s. 100.

Rätt ovanligt är att, såsom i detta fall, en man har låtit resa en minnessten efter tre anförvanter, sin fader, sin broder och sin son. De äro tydligen nämnda efter ålder

Anmärkningsvärt är, att possessivpronomenet 'sin' endast utsättes vid det sista substantivet och är utelämnat vid de båda föregående. Om detta är ett normalt uttryckssätt eller endast beror på ristarens önskan att spara plats och arbete, är svårt att veta.

1006. Lejsta, Rasbo sn.

Pl. 46.

Litteratur: B 533, L 294, D 1:256. J. Bureus, F a 6 s. 184 n:r 93 (Rhezelius), F a 5 n:r 287, F a 1 s. 66; J. Rhezelius, F c 6 (Monumenta Uplandica), s. 36 (utg. i UFT h. 30, 1915), R 550 (UUB) n:r 15; Ransakningarna 1667—84; J. Peringskiöld, Monumenta 2, bl. 141; O. Celsius, Svenska runstenar (F m 60) 1, s. 101; G. Floderus, Beskrifning öfver Rasbo härads antiqviteter, 1813 (hs i UUB); A. Floderus, De parocciis Uplandiæ Rasbo et Kihl (diss. Uppsala, 1848), s. 6; R. Dybeck, Reseberättelse 1866; UFT h. 2 (1872), s. 50; G. Ahlbin i Uppsala 17/7 1922, Uppsala Nya Tidning 19/6 1923; Stockholmstidningen 10/10 1926; B. Bergman, Inventering av fasta fornminnen i Rasbo sn, 1925, med tillägg 27/6 1926 (ATA), Uppländsk run- och bildstensristning (1948), s. 217.

Äldre avbildningar: Rhezelius, teckningar (i F c 6 och R 550), J. Bureus, kopparstick (F f 6 n:r 115); J. Leitz och J. Hadorph, träsnitt (i Peringskiölds Monumenta och B 533); Dybeck a. a.; B. Bergman foto 1926 (ATA).